

ОГНЯН САПАРЕВ
ЯРКО ФАНТАСТИЧНО
ПРИКЛЮЧЕНИЕ

chitanka.info

Развлекателността е силата, а понякога и слабостта на научната фантастика. Тя обновява, освежава и повишава зрелищността на традиционните приключенски елементи, мотиви, герои, сюжети.

Увеличава невероятно мащабите — на време-пространството, действието, конфликта. Включва могъщи стихии, отключва възможностите на човека и човечеството.

Повишава залога — вече става въпрос за война на световете, за съдбата на човечеството, за бъдещето на цивилизацията.

Предлага много по-могъщ и интересен противник — космически чудовища, агресивна чужда цивилизация, роботи и технобиологични същества.

Предлага изключителни (изобретателни) оръжия — тук „номенклатурният списък“ е особено дълъг и атракционен.

Изобразява по-интересна (екзотична) предметна обстановка.

Внася съвременна интелектуална провокация, която при добрите автори не е само мимикрия.

Понеже фантастичното събитие е не само фантастично, но и събитие, то предполага смес от фантастични и нефантастични елементи. Тази смес може да бъде органична или не — фантастичното може да бъде механично привнесено или сюжетостроително. Читателят е готов да приеме Невероятното начално условие, колкото и необикновено да е то, но след това очаква от него да бъдат изобретателно изведени последствията „по вероятност или необходимост“. Иска не само да се удивлява от Невероятното, но и да съпреживява една Човешка история. История, която предизвиква не само интерес към технологическата изобретателност, но и съучастие в съдбата на героите, приобщаване към някакви актуални въпроси и отговори...

Най-често НФ посяга към приключенския сюжет — именно той в най-голяма степен дава възможност за занимателно и динамично поднасяне на Невероятното; от своя страна Невероятното е особено плодоносно за приключенския сюжет, защото органично се съчетава с неговите жанрови атракции, неочеквани обрати, остро фабулиране.

Убедителна илюстрация на казаното е новият роман на Иван Мариновски „Космосът да ти е на помощ, Александър“. Авторът щедро засипва читателите с технологическата си жанрова изобретателност. Особено находчив е той в невероятните оръжия и

прибори. Нека изброим само някои: гравитари (портативни генератори за гравитационни вълни), конгрегати (апарати за прехвърляне в близкото минало), скитаща плазма (чакащи изстрели), кохезионни и антикохезионни мини, водни и космически еони (технобиологични чудовища)... Но тази жанрова изобретателност не работи на празен ход — тя е активна съставка на жанровите (комплексни) атракции, на приключченското действие. Колкото — по необходимост — да са облекчени в психологическо отношение героите, те са достатъчно жанрово интересни, релефни и колоритни, за да привлекат вниманието и симпатиите ни.

Светът на планетата Фелания (откъдето отвличат децата ни, защото самите те стават все по-стерили) е създаден в духа на тоталитарните антиутопии. Той е достатъчно близък, за да предизвика необходимите асоциации със земните ситуации и отношения, и достатъчно „учуднен“, за да избегне лесната алегоричност. Особено впечатляващи и проблемно-художествено функционални тук са няколко жанрови изобретения. Преди всичко — „преднощта“. Това според главния герой Александър е „съноподобен дисоциативен транс“, а според бунтовника Адито от Фелания: „Това е картеч от реклами, изстреляни в съзнанието на всички феланци, това са стотици темповизионни програми, забивани насила в съзнанието ни и, искали не искали, ги гледаме, подчиняваме им се, те връхлитат с такъв интензитет, че изпадаме в безчувствие като при хипнотичен транс. Усещаме са като в гъст бульон от възприятия — звуци, цветове, настроения, желания, аромати, непонятни страхове ни обземат и смях, картини, наслагващи се една върху друга, наподобяват безброй сънища, събрани наедно, сгъстени до твърдост, смачкани, без да загубят формата си, умопостижима едновременност на действието, в която се губи сценарийната последователност и логика, сюжетът, въздействието, виждаме, че се играе на сцена, а знаем също така, че е реалност, където нашето участие е задължително, без нас не могат на стотици места, привикват ни и вече сме на стотици места в един и същи момент... Човек излиза от преднощта почти ненормален вследствие на градушката от внушения, става дума за свръхвъзбуда на различни центрове и зони в мозъка, и ни обхваща необикновена и луда стръв да придобиваме вещи, които иначе не бихме и погледнали“...

Позволих си този дълъг цитат, защото е изключително красноречив. От една страна, със своята проблемност — нима това не е изобретателна екстраполация и ескалация на „мозаичната култура“, на хипнотично-рекламно-манипулиращото въздействие на аудио-визуалните техники? От друга страна — със своята въздействена сила на израза, защото Иван Мариновски умеет да разказва не сама леко и забавно, но и достатъчно експресивно.

Вторият впечатляващ жанров момент са „памфлетите“. Памфлетистите са писатели врагове на бандитско- тоталитарния режим на Фелания, те със сарказъм иironия подиграват „справедливостта“ на управляващата шайка и бунтуват срещу нея. Авторът предлага няколко такива „дисидентски“ текстове памфлети от различни автори, с различна риторика, но с достатъчно зълъ и оригиналност. Това е впечатляваща жанрова находка, плодоносен контрапункт на стрелбата и гравитационните удари.

Досега познавахме Иван Мариновски като автор на хумористичния фантастичен роман „Руфо Червенокосия“, на фантастичния сборник „Тотемът на поетите“ и на историческия роман „Пладне за света Насташа“. Държа да подчертая: този исторически роман, който — както често се случва — остана без достатъчно критическо внимание (авторът не е литературен началник!), е ярко явление в съвременната ни литература и с човешката си история, и със събитийната динамика, и с повествователната експресия... Сега романът „Космосът да ти е на помощ, Александър“ е несъмнено най-добрият ни фантастично-приключенски роман от такъв тип. Наистина, това е само първата книга. Но нейните достойнства обещават добро продължение. И ние с нетърпение ще чакаме интересната компания на Александър. Талантът задължава.

Ние няма да разберем популярността и привлекателността на НФ литературата за всички възрасти, ако не осъзнаем, че тя е съвременният наследник на романично-приключенската литература на ново — по-убедително и по-зрелищно — историческо, научно-техническо и интелектуално-мирогледно равнище. Тя освобождава Героя от най-различни ограничения, тя му дава изключителен времепространствен размах, мащабност на действията, перспектива на

изобретателността (но не го освобождава от бремето на човешкото, от ценностите на културата, от ограниченията на цивилизацията). Тя осигурява по-голяма изобретателност и атракционност на Приключението и Екзотиката (и с това поставя на изпитание авторското чувство за мярка).

Читателят е доверчив, но и жесток. Талантът да ти е на помощ,
Иван Мариновски!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.